

Av Håvard Pedersen,
skog- og naturoppsynsleder, Bymiljøetaten

PÅ "VILLSPOR" MOT ALUNSJØEN

Dette turforslaget starter på grusveier, men etter 1,5 km kommer vi inn på et tett stinett i småkupert og vakker natur. Her det bare å gå seg vill uten fare, for området har klare avgrensninger i form av henholdsvis bebyggelse, skogsveier og Alunsjøen, så veien er aldri lang til en returmöglichkeit. Før returen skal vi finne en 300 år gamle kobbergruve gjemt inne i en gammel mosegrodd granskog. Vi snakker om skogen mellom Rødtvet og Alunsjøen, og starter ved Tonsenhagen skole.

Tonsenhagen må være et av byens aller flotteste utgangspunkter for turer i marka året rundt. Her finnes knappest en parkeringsplass, men hva gjør vel det, for hit kommer busser fra hele åtte retninger! (Rute 25, 31, 33, 60 og 31E.) Vi spaserer opp langs Anna Rogstads vei, men bøyer av til høyre ved idrettsbanen ovenfor skolen. Der grusveien starter på sin ferd innover i skogen, blir vi oppmerksom på en underlig dør i fjellet. Dette er rester etter en tysk militærleir fra siste krig. Både skolen og blokkene rundt oss kom tidlig på 1960-tallet, og leiren dekket under krigen store deler av dette området, og er etter krigen brukt til oppbevaring av gamle filmer.

Vi passerer snart en liten bom og en informasjonstavle, etterfulgt av rester etter militærleirens garasjeanlegg og dennes port på høyre side. Skogsveien innover kalles Kruttveien etter et sprengstofflager som lå et lite stykke innover i

skogen her, men ble nedlagt og senere revet da Tonsenhagen ble utbygd. Vi dreier derimot til høyre i første veidele, og kommer etter en slak utforbakke til et nytt veidele hvor vi aner en liten dam på venstre side. Dammen blir ofte feilaktig kalt Salamanderdammen, men heter Rumpetrolldammen. Den førstnevnte dammen befinner seg derimot oppå berget like bak. I tillegg til rumpetroll finnes også liten salamander, og den er fredet.

RENT VANN MED TVILSOMT NAVN

Veien deler seg i tre retninger, og vi velger den midterste. I bunnen av den nye slake bakken ser vi litt av et steingjerde samt kulturlandskapet Hestejordene like bak. Dette gamle beiteområdet for Linderud gård holdt på å gro igjen, men ildsjeler har sørget for at beitedyr har kommet tilbake igjen, og holder dermed det åpne kulturlandskapet i hevd.

Vi bryr oss ikke noe om kryssende løyper og stier, men holder mot venstre i neste grusveidele. Snt ser vi en bratt bakke foran oss, men i bunnen av denne registrerer vi en stupbratt bergvegg bak et knippe med slanke gråorer. Det bodde folk rundt i skogen her tidligere, og drikkevann ble hentet fra ei ile under dette stupet. Dessverre er ila nå drenert vekk, men det vanker fortsatt en historie om ilas tvil-somme navn, "Rasshølet".

Nei, et slikt navn kunne folk ikke ved-kjenne sin drikkevannskilde, så en vakker sommerkveld dro en del av naboskapets menn opp på berget bak ila, for høytidlig å finne en langt mer appetittlig benevnelse. Med seg hadde de ei tønne øl, og på tønna var det ei tappekran bare kalt "tapp". Ølet smakte, og ila ble snart glemt. I de små timer var det tid for retur, men da plutselig husket et klart hode turens egentlige formål. Men da orket ingen noen seremoni. En ledende kar sparket så tønna ned i stupet, og ropte: "Tønna er tom, og tappen tørr. Her skal det hete Rasshølet som før."

PLUTSELIG VELDIG FRODIG

Vi beveger oss oppover bakken, og ser tydelig grunnmuren etter den vesle plassen Sørlidalen. Underlig at det vesle huset som har stått her, har huset en hel familie. Så mye mer vet jeg ikke om plassen annet enn at den ble revet på midten av 1970-tallet etter å ha stått tomt og forfalt en stund.

De gamle portstolpene, hugget i stedegen grorudgranitt, står fortsatt pent oppstilt på hver side av veien, og på toppen av bakken kommer vi til et større vei- og stidele beliggende ved en skrent. Nedenfor denne ser vi bolighusene øverst på Sandås, som er Rødtvetbebyggelsens nordvestre hjørne.

Men hvor skal vi begi oss nå? Denne gangen fortsetter vi grusveien rett fram, men neste gang du kommer hit, så prøv

heller den gamle smale veien som skrår litt mot venstre. Begge veier fører til det samme stisystemet, men er man ikke kjent, så er det lettere å rote seg litt bort ved å ta den gamle veien.

Veien vår opphører som grusvei i bunnen av en li med svært frodig vegetasjon svært utypisk for den gran-og furumarka vi fram til nå stort sett har hatt rundt oss. Lia er et gjenfylt steinbrudd, og grusveien vi har fulgt fram hit, ble nettopp gjort til grusvei for å få transportert masser inn hit mot slutten av 1970-tallet.

Den gang steinbruddet var i drift, ble steinen transportert via Sandås, men for senere å skåne boligområdet ble altså transportvei for masser til bruddet anlagt gjennom marka. Disse massene var innholdsrike på diverse frø og levende planterester, så i lia nå kan man finne planterarter som ellers ikke er vanlige i marka her.

HVOR TAR VANNET VEIEN?

Vi går ikke oppover i det gjenfylte steinbruddet, men ser at grusveien fortsetter som en gammel hestevei som fører oss nordover ei slak skogli. Småstier tar av både mot øst og vest, men der den gamle veien vår deler seg i Y-form, velger vi høyre løp. Nå er vi inne i et område hvor det er fort gjort å ta feil sti, noe som ga tittelen til denne artikkelen. Men vi prøver å holde retningen mest mulig rett nordover. Det vil si: Er det midt på dagen, så skal vi ha sola temmelig rett i ryggen.

Holder vi fortsatt rett sti, så vil den når den nærmer seg toppen, gå ned i liten kløft. Fra øvre ende av kløfta blir stien vår temmelig smal der den går over ei hogstflate i ferd med å gro temmelig tett igjen. I motsatt ende av hogstflata krysser vi en ny sti, men vi går rett fram over kammen, og kommer straks ned ei li med gammel granskog og mosegrodd bunn. Stien deler seg i flere løp her, men det er vilkårlig hvem vi tar. Rett nedenfor oss kommer vi

på en blåmerket sti som vi følger mot høyre (østover). Straks ser vi et gjerde, og vi er ved turens mål: Rødtvet gruve.

Det ble aldri drevet noe omfattende gruvedrift i Lillomarka, men sporene etter smågruver og skjerp er mange, særlig i det området vi nå befinner oss i, nemlig ved Alunsjøen. Fjellet her er svært mineralrikt, men det var i hovedsak kobber det ble lett etter. De første nedtegningene etter gruvedrift i denne marka finner vi rundt 1704, og trolig har Rødtvet gruve sin opprinnelse fra den tida. Gruvedrifta sto ikke på lenge, men nye forsøk er gjort opp gjennom årene, og spesielt i området nord for Grorud og nord for Alunsjøen var flere gruver i drift fra 1880 og utover de nærmeste årene.

Det er meg fortalt at dybden på gruva her skal være 36 m, men det forunderlige med den er at til tross for at det ikke fører noen gang inn i gruva, så holder det dypeste hullet seg tomt for vann. Da Bymiljøetaten for noen år siden fornyet inngjerdingen rundt denne, ble det valgt å sette gjerdet så nær kanten som mulig slik at det er mulig å stå utenfor gjerdet, men samtidig få sett ned i gruehullet.

NAVNET INGEN VIL HA

Følger vi stien ytterligere ca. 100 m mot øst, får vi vakkert utsyn over deler av Alunsjøen. Denne største innsjøen i Lillomarka har drikkevannsrestriksjoner, og er inngjerdet. Fra vårt utsiktspunkt ser vi mot demningen som kom i 1930, og under det lille tårnhuset på denne blir vannet rensert og tappet. Alunsjøen står nå bare for rundt 2 % av byens drikkevannsforsyning.

Det er planer om å frigi sjøen, men alle feriehyttene som lå rundt her fram til 1930, kommer nok aldri tilbake. Men friluftslivet verker selvsagt etter å få slippe til denne nydelige innsjøen. I bakgrunnen ser vi Røverkollen.

Vannets navn vekker også debatt. Fra gammelt av var navnet Alunsjøen, men i nyere tid har Statens Kartverk forsøkt å få dette endret til Alnsjøen. Man finner derfor begge varianter på kart og skilter, men lokalt synes ingen vilje til å oppgi den gamle varianten.

Den blåmerkede stien vil snart dele seg i flere skiltede løp, både mot Ammerud og Rødtvet. Men noen merket sti tilbake til Tonsenhagen finner vi ikke her. Returen må vi derfor enten velge samme vei vi kom, eller prøve lykken og noen av de andre stivariantene. Det er bare å begi seg mot sør-sør/vest, og finner man ikke tilbake til Tonsenhagen, skjer ingen større skade enn at man havner et sted på Rødtvet. Her får man spørre seg fram til Hans Aanruds vei, som grenser til Hestejordene, og småveier langs disse over til Tonsenhagen. Korteste vei mellom Tonsenhagen skole og Rødtvet gruve er ikke mer enn drøyt to km.

God tur!

Turforslaget er tidligere trykket i Tonsenladet

Beitedyr på Hestejordene

